

N:o 219.

Af herr **J. Nydal**, om ändring af 49 och 53 §§ regeringsformen samt 6, 7, 8, 10, 28 och 38 §§ riksdagsordningen.

I den till årets Riksdag aflåtna kungl. propositionen angående ändrade bestämmelser rörande valrätten till Andra Kammaren återfinner man i allt hufvudsakligt samma förslag som det vid sistlidne års riksdag framlagda. Så föreslås rösträttens lösgörande från hvarje census samt införande af proportionell valmetod. Hvad beträffar omfattningen af rösträttens utsträckning, synes numera i vårt land någon oenighet knappast råda därom, att den blifvande reformen bör byggas på den allmänna rösträttens princip; däremot har reformförslagets förknippande med den proportionella valmetoden framkallat mycken gensägelse både inom och utom Riksdagen, ej minst inom de samhällslager, som äro mest direkt intresserade af en rösträtsreform. Af de invändningar, som göras mot nämnda valmetod, äro visserligen enligt mitt förmenande många mer eller mindre oberättigade, och synas mig metodens möjliga olägenheter mer än väl motvägas af dess stora och påtagliga förtjänster; men det torde svårigen kunna förnekas, att *en* af dessa invändningar, den som först och sist brukar framhållas — eller att, om det proportionella valsystemet skall komma till användning vid utseendet af riksdagsmännen i *Andra* Kammaren, samma system äfven bör tillämpas vid valen till *Första* Kammaren — är grundad på så goda skäl, att den icke bör lämnas utan afseende. Visserligen bestrider herr justitieministern i sitt anförande till statsrådsprotokollet, att de båda frågorna »stå i något organiskt samband med hvarandra». Men månne icke ändock ett sådant samband verkligen existerar? Såsom ett väsentligt syftemål med det ifrågavarande valsättets

tillämpning vid valen till Andra Kammaren har framhållits, att blott därigenom kan åstadkommas en representation, hvilken så troget som möjligt återspeglar meningsskiftningarna inom valmanskåren och sålunda tillvaratager jämväl minoriteternas rätt. Att en sådan representation skulle vara önskvärd endast i fråga om den *Andra*, men icke i fråga om den *Första* Kammaren, torde vara svårt att medgifva. Då det enligt grundlagen är Riksdagen i dess *helhet*, som representerar svenska folket, följer väl däraf, att *hela* Riksdagen, så långt det låter sig göra, bör vara en återspeglings af de olika meningarna bland valmännen. Herr justitieministern synes emellertid hålla före, att detta, hvad Första Kammaren vidkommer, icke kan ske utan åsidosättande af denna kammars »särskilda uppgift att utgöra ett återhållande element till förhindrande af förhastade beslut af representationen». Första Kammarens förmåga att fylla denna uppgift kan emellertid, så länge dess konstitutionellt fastställda karaktär i öfrigt ej rubbas, icke äfventyras därigenom, att den i sig upptager representanter äfven för de inom dess valkorporationer förekommande minoriteterna. Tvärtom kan det med fog antagas, att dess ställning skulle stärkas genom det ökade förtroende, hvarpå en proportionellt sammansatt representation kan göra anspråk från landets sida.

Om afsikten med de proportionella valens införande till Andra Kammaren är att göra kammaren till en rikare och mera verklighetstrogen representation, än som kan åvägbringas genom majoritetsval, så synes det icke på goda grunder kunna bestridas, att ett organiskt samband förefinnes mellan de båda frågorna. Skulle åter syftet med det föreslagna valsättet vara att begränsa den allmänna rösträttens verkningar genom att skapa en garanti för de mera konservativa elementens representerande i Andra Kammaren, så synes rättvisan kräfva, att en garanti äfven beredes mot den graderade rösträttens majoritetsvälde vid valen till Första Kammaren. Den i den kungl. propositionen häfdade »halfproportionalismen» har redan stämplats såsom en orättvisa från deras sida, som närmast skulle beröras af rösträtsreformen, och det måste därför befaras, att det kungl. förslagens genomförande, långt ifrån att lugna och tillfredsställa sinnena, skulle gifva anledning till nytt missnöje och en ny rösträttsagitation, hvarigenom ett af hufvudändamålen med reformens genomförande tydligen skulle förfelas.

I fråga om det sätt, hvarpå den proportionella valmetoden skulle tillämpas vid valen till Första Kammaren, så kan man tänka sig, att metoden komme till användning antingen såväl vid de primära som de sekundära valen eller blott vid de senare; likaledes kan det ifrågasättas, huruvida de nuvarande valkorporationerna, landstingen och stadsfullmäktige,

böra såsom sådana bibehållas eller valen öfverlämnas åt särskilda för ändamålet utsedda elektorerna på sätt herr Elowson föreslog i sin vid fjolårets riksdag afgifna motion, n:o 180. Gifvet vis blefve reformen mera effektiv, om de valkorporationer, som hafva att utse Första Kammaren, själft tillkommit genom proportionella val, än om denna valmetod tillämpas först vid riksdagsmannavalen; men för tillfället torde hufvudsaken vara att få fastslaget, att dessa senare skola vara proportionella. Frågan om landstingsmännens och stadsfullmäktiges utseende genom proportionella val behöfver ju ej heller upptagas i detta sammanhang, utan kan mycket väl lösas för sig, och får jag i detta afseende hänvisa till en inom Andra Kammaren vid innevarande riksdag väckt motion, n:o 174, i hvilken förslag i sådan riktning framställes. Icke heller synes för närvarande någon anledning finnas att ifrågasätta landstingens och stadsfullmäktiges ersättande såsom valkorporationer med särskilda valnämnder, likasom någon utsikt inom den närmaste framtiden ej lär förefinnas för ett så pass omfattande reformförslags framgång.

Det har anmärkts som en oegentlighet, att jämväl suppleantvalen skulle afse en så lång tid som nio år, emedan det allt för lätt kan inträffa, att en suppleant, när han, i de flesta fall flera år efter valet, skall inträda i afgående riksdagsmans ställe, i ett eller annat afseende upphört att vara en lämplig representant för valkretsen; men då alldeles detsamma kan under nioårsperioden blifva fallet med riksdagsmannen, utan att detta ansetts utgöra något skäl för valperiodens förkortande, så torde den anmärkta oegentligheten icke böra tillmätas någon afgörande betydelse.

I mitt här framlagda förslag har jag icke ansett nödigt att upptaga de i kungl. propositionen föreslagna grundlagsändringarna utan endast sådana, som nödvändiggöras af öfvergången till proportionellt valsätt äfven i fråga om Första Kammaren. Därjämte ifrågasattes en ändrad lydelse af 6 §:s slutmoment, hvarigenom en afsevärd förenkling skulle vinnas.

Förslag till lag om val till Riksdagens Första Kammare bifogas.

Skulle konstitutionsutskottet gilla motionens grundtanke, torde det vidtaga nödiga redaktionsförändringar.

På här ofvan i korthet antydda grunder tillåter jag mig alltså att, såsom tillägg till Kungl. Maj:ts proposition n:o 26, hemställa, att Riksdagen ville såsom hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändrad lydelse af regeringsformen och riksdagsordningen.

Regeringsformen.

§ 49.

Riksdagen representerar svenska folket. De rättigheter och åligganden, som gällande lag tillägger Rikets Ständer, tillkommer härefter Riksdagen. Den fördelas i två kamrar, Första Kammaren och Andra Kammaren, hvilkas ledamöter väljas på sätt riksdagsordningen och särskilda af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftade vallagar stadga.

Kamrarne — — — — — sammankalla.

Hos urtima riksdag — — — — — sammanhang.

§ 53.

Lagtima Riksdag skall för ärendenas beredning tillsätta dessa utskott: ett konstitutionsutskott, att väcka och upptaga frågor rörande förändringar i grundlagarne och de i 49 § omförmälda vallagar, att yttranden däröfver till Riksdagen afgifva, samt att granska de i statsrådet förda protokoll, ett statsutskott, att utreda — — — — — kyrkolagarnas förbättring:

Å urtima riksdag skola — — — — — förekommande ärenden.

Riksdagsordningen.

a) Första Kammaren.

§ 6.

1. Första Kammarens ledamöter skola till ett antal af etthundra-femtio och för en tid af nio år, räknade från och med januari månads början näst efter det år, under hvilket valet skett, utses af landstingen och stadsfullmäktige i de städer, som ej i landsting deltaga.

2. Hvarje landstingsområde och sådan stad, som nu är nämnd, utgör en valkrets, för hvilken — — — — — af rikets folkmängd.

3. För valkrets, som har — — — — — en riksdagsman.

4. Därest det antal riksdagsmän — — — — — ytterligare en riksdagsman.

5. Det antal riksdagsmän, hvarje valkrets enligt ofvan angifna grunder äger utse, bestämmes årligen af Konungen. Visar sig därvid att antalet riksdagsmän för någon valkrets bör minskas, skola de öfvertaliga genast afgå, den förr, som färre riksdagar bevistat, och bland dem, som bevistat lika många riksdagar, den förr, som yngre är. Om åter valkrets erhåller rätt att utöfver antalet förut varande riksdagsmän utse ytterligare en eller flere riksdagsmän, fyller sålunda uppkommen ledighet på sätt i vallagen är stadgadt.

§ 7.

1. Val till riksdagsman i Första Kammaren anställas af vederbörande landsting vid lagtima sammanträde, med undantag för det fall, som i nästa mom. sägs, och af stadsfullmäktige, under september månad, hvart nionde år näst före den nioårsperiod, för hvilken valet inom valkretsen gäller.

2. Förordnar Konungen nya val, verkställas dessa ofördröjligen, för den återstående tiden. Landsting sammanträder för det ändamål, där så erfordras, till urtima möte.

§ 8.

Val till riksdagsmän i Första Kammaren verkställas i den ordningsföljd, som vallagen bestämmer, och förrättas enligt reglerna för det proportionella valsättet i hvarje fall, där flere än en skola väljas.

§ 9.

Till ledamöter i Första Kammaren — — — — — sin befattning.

§ 10

För den, som blifvit till ledamot i Första Kammaren utsedd, utfärdas vid valförrättningens slut fullmakt i två exemplar, af hvilka det ena öfverlämnas åt den valde och det andra insändes till justitiedepartementet. Fullmakterna, som, när valet verkställts af landsting, underskrifvas af dess ordförande, med kontrasignation af landstingets sekreterare, och, då valet skett af stad, undertecknas af stadsfullmäktiges ordförande jämte två af desse fullmäktige, skola hafva den lydelse, som i vallagen angifves.

c) **Gemensamma bestämmelser.**

§ 28.

Hos Konungen göres af hvardera kammaren anmälan om de ledigheter inom kammaren, hvilka skola under samma eller innan nästa riksdag fyllas, hvarefter Konungen anbefaller dess befallningshafvande föranstalta, att annan utses i den afgångnes ställe.

Om emellan riksdagar ledighet i någondera kammaren genom ledamots afgång uppstår, åligger Konungens befallningshafvande att om ledigheten göra anmälan hos Konungen, som förordnar om utseende af annan person i den afgångnes ställe.

§ 38.

1. Konstitutionsutskottet tillkommer att granska rikets grundlagar och vallagar, hvarom i § 49 regeringsformen förmäles, samt att hos Riksdagen föreslå de ändringar däruti, dem utskottet anser högst nödiga eller nyttiga och möjliga att verkställa, så ock att meddela utlåtande öfver de från kamrarne till utskottet hänvisade grundlags- och vallagsfrågor.

2. Utskottet — — — — — — — — — — stadgadt.

3. Utskottet — — — — — — — — — — proposition.

Stockholm den 28 febr. 1905.

Joh. Nydal.

Bilaga.

Förslag

till

Lag

om val till Riksdagens Första Kammare.

§ 1.

Val af ledamöter i Första Kammaren skola förrättas: första året inom Kronobergs län, Norrbottens län och Stockholms stad; andra året inom Stockholms län, Västerbottens län, Östergötlands län och Norrköpings stad; tredje året inom Jönköpings län, Uppsala län och Västernorrlands län; fjärde året inom Blekinge län, Västmanlands län och Älfsborgs län; femte året inom Kalmar läns södra valkrets, Skaraborgs län och Södermanlands län; sjätte året inom Kalmar läns norra valkrets, Kopparbergs län och Värmlands län; sjunde året inom Göteborgs stad, Kristianstads län och Örebro län; åttonde året inom Gottlands län, Jämtlands län, Malmöhus län och Malmö stad; nionde året inom Göteborgs och Bohus län, Hallands län, Gäfleborgs län och Gäfle stad; samt under hvarje följande nioårsperiod i samma ordningsföljd.

§ 2.

När val till Första Kammaren skall äga rum, låter Konungens befallningshafvande därom i god tid förut utgå kungörelse, som uppläses i kyrkorna och införes i den eller de ortstidningar, där Konungens befallningshafvandes tillkännagifvanden vanligen intagas. I kungörelsen upptages antalet riksdagsmän och suppleanter, som skola väljas inom valkretsen, och utsättes tiden för valet.

§ 3.

Då flere än en riksdagsman skola väljas, bestämmas vid valförrättningens början viss lämplig tid, inom hvilken de valmän, som vid valet önska bilda en gemensam grupp, hafva att härom göra anmälan hos valförrättaren.

§ 4.

Öfver de olika grupper, som jämlikt § 3 blifvit anmälda, upprätte valförrättaren en förteckning med angifvande af hvarje grupps medlemsantal.

Valman, som ej tillhör viss anmäld grupp, anses bilda en grupp för sig.

§ 5.

De platser, som äro att besätta, fördelas emellan de olika grupperna efter den grund, att, då någon grupp tillerkännes en plats för ett visst medlemsantal, samma medlemsantal skall medföra lika rätt för hvarje annan grupp.

Denna fördelning tillgår sålunda, att platserna, en efter annan, tilldelas den af de olika grupperna, hvilken för hvarje gång uppvisar det största af nedan angifna jämförelsetal.

Jämförelsetalet är för hvarje grupp dess medlemsantal, så länge gruppen ännu icke fått någon plats sig tillerkänd; därefter halfva medlemsantalet, så länge gruppen erhållit allenast en plats; därefter tredjedelen af medlemsantalet, så länge gruppen erhållit allenast två platser; och så vidare i fortsatt följd.

Äro, i fråga om någon plats, två eller flera af jämförelsetalen lika, äge den grupp företräde, hvars medlemsantal är störst. Äro äfven medlemsantalen lika, skilje lotten.

§ 6.

De platser, som vid valet skola besättas, fördelas mellan de särskilda grupperna efter deras medlemsantal, såsom i nästföregående § är stadgadt.

§ 7.

Å den i § 4 omförmälda förteckning låte valförrättaren utsätta det antal platser, hvarje grupp enligt § 6 tillkommer.

§ 8.

När valhandlingen å nyo upptages, framlägge valförrättaren förteckningen å de bildade grupperna jämte det antal platser, enhvar grupp äger tillsätta; meddele ock, där så önskas, de uträkningar, hvarå förteckningen grundas.

Det slutliga valet äger rum nästföljande dag å den tid, som af valmännen närmare bestämmes.

§ 9.

Vid val af riksdagsmän skall grupp med mindre medlemsantal välja före grupp med större medlemsantal. Hafva två eller flera grupper lika medlemsantal, bestämmes ordningen dem emellan genom lottning.

Utgången af valet inom hvarje grupp varde omedelbart efter skedd röstning inom gruppen tillkännagifven.

Ej må inom efterföljande grupp röstas på förut vid valet utsedd riksdagsman.

§ 10.

Valet sker efter upprop med slutna sedlar.

§ 11.

Hvarje valman äger gifva sin röst odelad åt en eller fördela den på flera olika personer; dock må i sistnämnda fall röstsedel ej upptaga flera namn, än den grupp, till hvilken vederbörande valman hör, äger utse riksdagsmän. Upptager valman på röstsedel två personers namn, har hvardera erhållit $\frac{1}{2}$ röst; upptager han tre personers namn, har en hvar af dem erhållit $\frac{1}{3}$ röst och så vidare, så att den del af valmannens röst, som, när röstsedeln innehåller mer än en persons namn, tillkommer en hvar af de på röstsedeln angifna personer, alltid motsvarar deras antal.

§ 12.

Omedelbart efter slutad omröstning inom en grupp uttagas röstsedlarna ur valurnan och granskas.

Innehåller valsedel flera namn, än vederbörande grupp äger utse riksdagsmän, vare den i sin helhet ogill.

Upptager röstsedel namn på någon, som ej är valbar till riksdagsman eller som förut vid valet blifvit till riksdagsman utsedd, eller framgår ej

i afseende å något där förekommande namn, fullt otvetydigt, hvem som därmed afses, vare i fråga om samma namn röstsedel ogill; men de öfriga namnen å röstsedeln må upptagas allenast till det röstvärde de skulle ägt, om sedeln varit i sin helhet giltig.

Är ett och samma namn å röstsedel upprepadt, räknas sådant namn allenast en gång.

§ 13.

Äro alla inom en grupp afgifna röstsedlar lika lydande, och upptaga de jämnt så många personer, som gruppen äger utse riksdagsmän, varde dessa omedelbart förklarade för valda.

§ 14.

Kan valets utgång ej, på sätt i nästföregående § sägs, omedelbart bestämmas, sker sammanräkning af hvars och ens rösttal på följande sätt:

Vid sammanräkningen begynnes med den grupp af röstsedlar, hvilka innehålla blott ett namn, och antecknas huru många röster hvarje kandidat erhållit på dessa röstsedlar.

Från de röstsedlar, hvilka innehålla två namn, antecknas likaledes huru många röster hvarje kandidat sålunda erhållit. De härvid antecknade rösttalen delas med 2.

Från de röstsedlar, hvilka innehålla tre namn, sker på enahanda sätt anteckning för hvarje kandidat; dock att de härvid antecknade rösttalen delas med 3.

På samma sätt behandlades alla öfriga grupper af röstsedlar, därvid för hvarje grupp iakttages, att de antecknade rösttalen delas med det tal, som utvisar antalet af de namn, som å röstsedlarna förekomma.

För sammanräkningen af de kvoter, som sålunda erhållas, böra uppkomna bråktal uttryckas i hundradelar, så att $\frac{1}{2}$ räknas lika med 0,50 $\frac{1}{3}$ lika med 0,33 $\frac{2}{3}$ lika med 0,67 och så vidare, allt i enlighet med den å bilaga till denna lag intagna tabell.

De, som härvid erhålla högsta rösttalen, vare lagligen valda till riksdagsmän för de platser, vederbörande grupp äger att besätta. Vid lika rösttal skilje lotten.

§ 15.

Varda icke i ett val alla en grupp tillkommande platser tillsatta, skall gruppen genast företaga nytt val för tillsättande af den eller de återstående platserna.

§ 16.

Har någon, som blifvit till riksdagsman vald, före valförrättningens slut afsagt sig uppdraget, varde då af vederbörande valmän nytt val anställt för tillsättande af den lediga platsen.

§ 17.

När riksdagsmän för valkretsen blifvit utsedda, hafva valmännen inom hvarje grupp att välja lika många suppleanter, som gruppen äger utse riksdagsmän, och skola vid sådant val de här ofvan i fråga om val af riksdagsmän gifna bestämmelser i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Äro af en grupp två eller flera suppleanter utsedda, bestämmes ordningen dem emellan efter storleken af deras rösttal eller, vid lika rösttal, genom lottning.

§ 18.

Valförrättaren låte vid förrättningen föra protokoll, i hvilket antecknas utom annat, som förekommit, dels, särskildt för riksdagsmannavalet och särskildt för suppleantvalet, huru många ogiltiga samt helt eller delvis giltiga röstsedlar afgifvits och de rösttal, som vid valet inom hvarje grupp tillfallit olika personer, dels ock de valda riksdagsmännens namn samt namnen å de af hvarje grupp utsedda suppleanterna med angifvande af deras inbördes ordning.

En afskrift af valprotokollet insändes till Konungens befallningshafvande.

Samtliga röstsedlar inläggas, de underkända för sig samt de helt eller delvis godkända för sig, i omslag, hvilka, innan förrättningen afslutas, förses med valförrättarens och minst två andra i valet deltagandes sigill, hvarom anteckning sker i protokollet. De sålunda inlagda röstsedlarna jämte de för sammanräkningen gjorda anteckningar skola förvaras till dess valets giltighet vederbörligen afgjorts.

§ 19.

Valets utgång kungöres omedelbart genom uppläsning af valprotokollet. Med protokollets uppläsning är valförrättningen afslutad.

§ 20.

Om utfärdande af fullmakt för de valda är stadgadt i riksdagsordningen. Sådan fullmakt skall hafva följande lydelse:

»Vid riksdagsmannaval, som den (dag, månad, år) hållits i (valkretsens namn), har» N. N. »blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Första Kammare för en tid af nio år, räknade från och med den 1 januari nästkommande år» (eller om valet hållits efter nioårsperiodens början: »för tiden till den 1 januari år....»); »hvarom detta länder till bevis och fullmakt».

Ort och tid.

§ 21.

Skall efter förrättadt val ledig vorden plats i kammaren fyllas, då inträde i afgången riksdagsmans ställe den af de valbara suppleanterna från samma grupp, som därtill är närmast berättigad.

I det fall, hvarom nu är nämndt, skall Konungens befallningshafvande så fort ske kan tillsända valförrättaren protokoll, upptagande de föreliggande omständigheterna och hvilken på grund däraf skall inträda i den afgångnes ställe; hvarefter valförrättaren utfärdar fullmakt för den sålunda utsedde.

Denna fullmakt skall vara af följande lydelse:

»Sedan vid riksdagsmannaval den (dag, månad, år) i (valkretsens namn)» N. N. »valts till ledamot af Riksdagens Första Kammare för tiden till den 1 januari år...., men denna plats blifvit ledig, har, enligt bestämmelserna i § 21 af lagen om val till Riksdagens Första Kammare», N. N. »blifvit utsedd att inträda såsom ledamot af samma kammare för tiden till den 1 januari år...., hvarom detta länder till bevis och fullmakt».

Ort och tid.

§ 22.

Uppkommer inom viss valkrets ledig plats i kammaren på grund af bestämmelsen i § 6 mom. 5 riksdagsordningen, skall, intill utgången af det kalenderår, under hvilket nytt val kommer att enligt § 1 denna lag inom valkretsen förrättas, platsen intagas af den bland de valbara suppleanterna, hvilken, vid fortsatt fördelning af platserna i enlighet med § 5 är därtill närmast berättigad.

I det fall, hvarom nu är nämndt, företager Konungens befallnings-

hafvande jämlikt andra stycket af nästföregående § de åtgärder, som erfordras för uppkommen ledighets fyllnad.

Fullmakt, som i detta fall utfärdas, skall vara af följande lydelse:

»Sedan . . . (valkretsens namn) tillerkänts rätt att besätta ledighet, som på grund af § 6 mom. 5 riksdagsordningen uppkommit, har, enligt bestämmelserna i § 22 af lagen om val till Riksdagens Första Kammare», N. N. »blifvit utsedd att inträda såsom ledamot af samma kammare för tiden till den 1 januari år . . . , hvarom detta länder till bevis och fullmakt».

Ort och tid.

§ 23.

Skulle inom viss valkrets uppstå ledighet, som icke kan jämlikt här förut gifna bestämmelser fyllas, förordne Konungen, att extra val skall, enligt denna lags föreskrifter, inom valkretsen anställas för utseende af erforderligt antal riksdagsmän jämte suppleanter intill slutet af det kalenderår, under hvilket nytt val skall enligt den i § 1 bestämda ordningsföljd äga rum.

§ 24.

Denna lag träder i kraft den

Intill slutet af nionde kalenderåret därefter gälle följande *öfvergångsstadganden*.

1. Riksdagsman, som, när denna lag träder i kraft, icke nio år sin befattning innehaft, äge att däri kvarstå intill slutet af nionde kalenderåret efter valet.

2. Val, som enligt § 1 förrättas uti viss valkrets, afser hela antalet riksdagsmän och suppleanter, som valkretsen äger utse, oafsedt om ledighet finnes eller icke. I detta fall upptages i valprotokollet den ordning, uti hvilken platserna blifvit enligt § 5 fördelade, äfvensom bestämmelse om, i hvilken ordning de utsedde riksdagsmännen och efter dem deras suppleanter skola på grund af nämnda fördelning inträda i utöfningen af riksdagsmannakallet.

3. Afgår riksdagsman, som, när denna lag jämlikt § 24 trädde i kraft, innehade riksdagsmannabefattning, utan att val till efterträdare för honom ägt rum, anställas inom den valkrets, som den afgångne representerat, extra val, enligt de i nästföregående mom. gifna föreskrifter, för tiden intill slutet af det kalenderår, under hvilket ordinarie val skall enligt § 1 inom valkretsen förrättas.

Tabell, utvisande huru vanliga bråktal skola i hundradelar beräknas.

$\frac{1}{2}$ lika med 0,50	$\frac{3}{9}$ lika med 0,33	$\frac{6}{12}$ lika med 0,50	$\frac{13}{14}$ lika med 0,93
$\frac{1}{3}$ » » 0,33	$\frac{4}{9}$ » » 0,44	$\frac{7}{12}$ » » 0,58	$\frac{1}{15}$ » » 0,07
$\frac{2}{3}$ » » 0,67	$\frac{5}{9}$ » » 0,56	$\frac{8}{12}$ » » 0,67	$\frac{2}{15}$ » » 0,13
$\frac{1}{4}$ » » 0,25	$\frac{6}{9}$ » » 0,67	$\frac{9}{12}$ » » 0,75	$\frac{3}{15}$ » » 0,20
$\frac{2}{4}$ » » 0,50	$\frac{7}{9}$ » » 0,78	$\frac{10}{12}$ » » 0,83	$\frac{4}{15}$ » » 0,27
$\frac{3}{4}$ » » 0,75	$\frac{8}{9}$ » » 0,89	$\frac{11}{12}$ » » 0,92	$\frac{5}{15}$ » » 0,33
$\frac{1}{5}$ » » 0,20	$\frac{1}{10}$ » » 0,10	$\frac{1}{13}$ » » 0,08	$\frac{6}{15}$ » » 0,40
$\frac{2}{5}$ » » 0,40	$\frac{2}{10}$ » » 0,20	$\frac{2}{13}$ » » 0,15	$\frac{7}{15}$ » » 0,47
$\frac{3}{5}$ » » 0,60	$\frac{3}{10}$ » » 0,30	$\frac{3}{13}$ » » 0,23	$\frac{8}{15}$ » » 0,53
$\frac{4}{5}$ » » 0,80	$\frac{4}{10}$ » » 0,40	$\frac{4}{13}$ » » 0,31	$\frac{9}{15}$ » » 0,60
$\frac{1}{6}$ » » 0,17	$\frac{5}{10}$ » » 0,50	$\frac{5}{13}$ » » 0,38	$\frac{10}{15}$ » » 0,67
$\frac{2}{6}$ » » 0,33	$\frac{6}{10}$ » » 0,60	$\frac{6}{13}$ » » 0,46	$\frac{11}{15}$ » » 0,73
$\frac{3}{6}$ » » 0,50	$\frac{7}{10}$ » » 0,70	$\frac{7}{13}$ » » 0,54	$\frac{12}{15}$ » » 0,80
$\frac{4}{6}$ » » 0,67	$\frac{8}{10}$ » » 0,80	$\frac{8}{13}$ » » 0,62	$\frac{13}{15}$ » » 0,87
$\frac{5}{6}$ » » 0,83	$\frac{9}{10}$ » » 0,90	$\frac{9}{13}$ » » 0,69	$\frac{14}{15}$ » » 0,93
$\frac{1}{7}$ » » 0,14	$\frac{1}{11}$ » » 0,09	$\frac{10}{13}$ » » 0,77	$\frac{1}{16}$ » » 0,06
$\frac{2}{7}$ » » 0,29	$\frac{2}{11}$ » » 0,18	$\frac{11}{13}$ » » 0,85	$\frac{2}{16}$ » » 0,12
$\frac{3}{7}$ » » 0,43	$\frac{3}{11}$ » » 0,27	$\frac{12}{13}$ » » 0,92	$\frac{3}{16}$ » » 0,19
$\frac{4}{7}$ » » 0,57	$\frac{4}{11}$ » » 0,36	$\frac{1}{14}$ » » 0,07	$\frac{4}{16}$ » » 0,25
$\frac{5}{7}$ » » 0,71	$\frac{5}{11}$ » » 0,45	$\frac{2}{14}$ » » 0,14	$\frac{5}{16}$ » » 0,31
$\frac{6}{7}$ » » 0,86	$\frac{6}{11}$ » » 0,55	$\frac{3}{14}$ » » 0,21	$\frac{6}{16}$ » » 0,37
$\frac{1}{8}$ » » 0,12	$\frac{7}{11}$ » » 0,64	$\frac{4}{14}$ » » 0,29	$\frac{7}{16}$ » » 0,44
$\frac{2}{8}$ » » 0,25	$\frac{8}{11}$ » » 0,73	$\frac{5}{14}$ » » 0,36	$\frac{8}{16}$ » » 0,50
$\frac{3}{8}$ » » 0,37	$\frac{9}{11}$ » » 0,82	$\frac{6}{14}$ » » 0,43	$\frac{9}{16}$ » » 0,56
$\frac{4}{8}$ » » 0,50	$\frac{10}{11}$ » » 0,91	$\frac{7}{14}$ » » 0,50	$\frac{10}{16}$ » » 0,62
$\frac{5}{8}$ » » 0,62	$\frac{1}{12}$ » » 0,08	$\frac{8}{14}$ » » 0,57	$\frac{11}{16}$ » » 0,69
$\frac{6}{8}$ » » 0,75	$\frac{2}{12}$ » » 0,17	$\frac{9}{14}$ » » 0,64	$\frac{12}{16}$ » » 0,75
$\frac{7}{8}$ » » 0,87	$\frac{3}{12}$ » » 0,25	$\frac{10}{14}$ » » 0,71	$\frac{13}{16}$ » » 0,81
$\frac{1}{9}$ » » 0,11	$\frac{4}{12}$ » » 0,33	$\frac{11}{14}$ » » 0,79	$\frac{14}{16}$ » » 0,87
$\frac{2}{9}$ » » 0,22	$\frac{5}{12}$ » » 0,42	$\frac{12}{14}$ » » 0,86	$\frac{15}{16}$ » » 0,94

O. S. V.